

Lustig twitterende straatvogels

De New Yorkse twittergroep Underheard, waarmee daklozen zichzelf *in the picture* tweeten, heeft een Nederlandse variant gekregen: het Straatvogelsproject. Begonnen in Amsterdam, breidt het zich over steeds meer steden uit. We maakten een ronde door het land.

TEKST PETRA HUNSCHÉ · FOTOGRAFIE SANDER HEEZEN

Gerard knuffel engel (@caravanengel) 'wandelde' jarenlang in Utrecht, in Amsterdam en in Maas-tricht, van zijn geboorteplaats Tiel naar Zaltbommel, tot in Apeldoorn en weer richting Roermond... Dertien steden leerde hij kennen op zijn lange zwerftochten. Nu komt Gerard (37) eindelijk tot rust op een camping in de bossen rond Nijmegen. Hij zoekt werk, maakt schoon via de daklozenopvang, is aangesloten bij Straatvogels024 en twittert erop los...

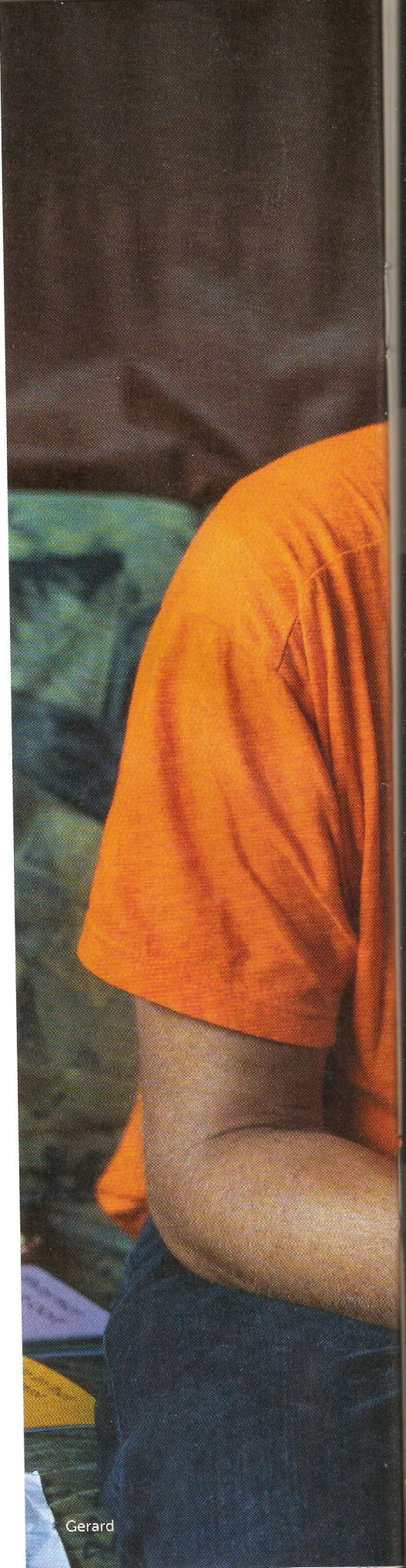
Nestor Tanja

In Amsterdam houdt de nestor van het eerste Twitteraccount @straatvogels stijlvol kantoor pal naast de Hermitage. Bij de monumentale voordeur van het Corvershof, een van de vier Amstelhoven van de Protestantse Diaconie, hangen naambordjes van diverse maatschappelijke organisaties. De hoge entree van het patriciërshuis biedt even wat koelte. Daarachter ligt een historische binnenplaats omringd door vierkante gangen, zilvergrijze straatklinkers blinken in een onbarmhartige middagzon.

Straatpastor Luc Tanja roffelt met

een noodgang de trap af, veegt met de rug van zijn hand de zweetdruppels van zijn voorhoofd en wijst vragend naar een tafel in de schaduw. Hij legt zijn smartphone achteloos voor zich neer, maar pakt hem na een doordringend piepje nog wel even op, turend: 'Ah, een sms uit Frankrijk, dat komt straks wel...'

Tanja reisde onlangs, vergezeld van Straatvogel020 Frans Heuvelmans, naar het zuiden van het land om de nieuwbakken Straatvogels024 (Nijmegen) en Straatvogels040 (Eindhoven) een hart onder de riem te steken. Heuvelmans is lid van Kantlijn, de Amsterdamse schrijfclub voor dak- en thuislozen, en twittert zich een slag in de rondte: 'Ik heb mij ontwikkeld van digifooob tot digififel, inmiddels ben ik een digimaan.' Hij heeft nu al meer dan duizend, ook invloedrijke volgers. Alle hoofdstedelijke straatvogels doen het goed. Zo tweette Peter (@PetrStr_vogel): 'Wat het me gebracht heeft is dat ik veel mensen heb leren kennen op twitter en die ik ook regelmatig ontmoet in het echt. Maar heb ook een vriendin leren kennen @Kreeftmeisje zij is alles voor me en heeft geduld met me.'

Gerard

Hoop, gein, inspiratie

Sinds Amsterdam in 2012 met vijf gesponsorde smartphones (van KPN en Techreturns) van start ging, sloten daklozenorganisaties in Nijmegen (2013) en Eindhoven (2014) zich aan. Op initiatief van een paar studenten begonnen ook Groningse (ex-)daklozen dit jaar te twitteren. 'Het blijft een virtuele wereld, maar er is wel degelijk een hele goeie overgang naar dingen die in het echt gebeuren: contacten, informatie, goodwill, spullen', vertelt Luc Tanja met heilig vuur.

'In het diaconale werk blijkt dat de problemen van mensen maar de helft van hun verhaal zijn. Elk mens heeft ook een andere kant: die van de hoop, de gein, de inspiratie', zegt de website van de Diaconie. Het twitterproject vormt hiervan al twee jaar een lichtend voorbeeld. @LucTanja twittert als 'ondernemende straatpastor' ook op persoonlijke titel, naast zijn @straatvogels, het account waar alle Amsterdamse straatvogels bij zijn aangesloten.

'Twitter is een nieuw medium, het werkt heel direct en persoonlijk. Daar moet je wel tegen kunnen. Mensen worden soms boos, als ik ongevraagd advies geef bijvoorbeeld, dat was ook niet zo handig. Ik word vaker uitgescholden. Ja, dat is heel naar. Maar als je rustig reageert en transparant, dan gaat het ook weer over. Als je er zelf maar van overtuigd blijft dat je goed werk levert.

Twitter vraagt om openheid. Ik merk vaak bij hulpverlenende instanties een te grote angst daarvoor. Ze willen alleen hun goede kanten laten zien. Maar er is via de sociale media een roep om transparantie en je kunt ook best zeggen wat er misgaat, een keer iets toegeven. Natuurlijk sta je openbaar op achterstand, iedereen kan van alles roepen, zelf ben je gebonden aan vertrouwelijkheid en privacyregels. Maar ik vind dat alleen maar gezond, op andere plekken ben je altijd al de leider.'

Luc

in de zielige hoek proberen te zetten. 'Zo van: met die mensen moet je ook normaal kunnen omgaan. En dan willen ze na een hele stadsrondleiding met je mee naar een winkel om iets voor je te kopen, omdat ze geen geld willen geven. Je moet echt oppassen, ik heb het meegemaakt dat ik betaald zou krijgen en dan ineens werd behandeld als een stadsjunk in plaats van de straatvogel waarmee het contact begon!'

Zorgmijders

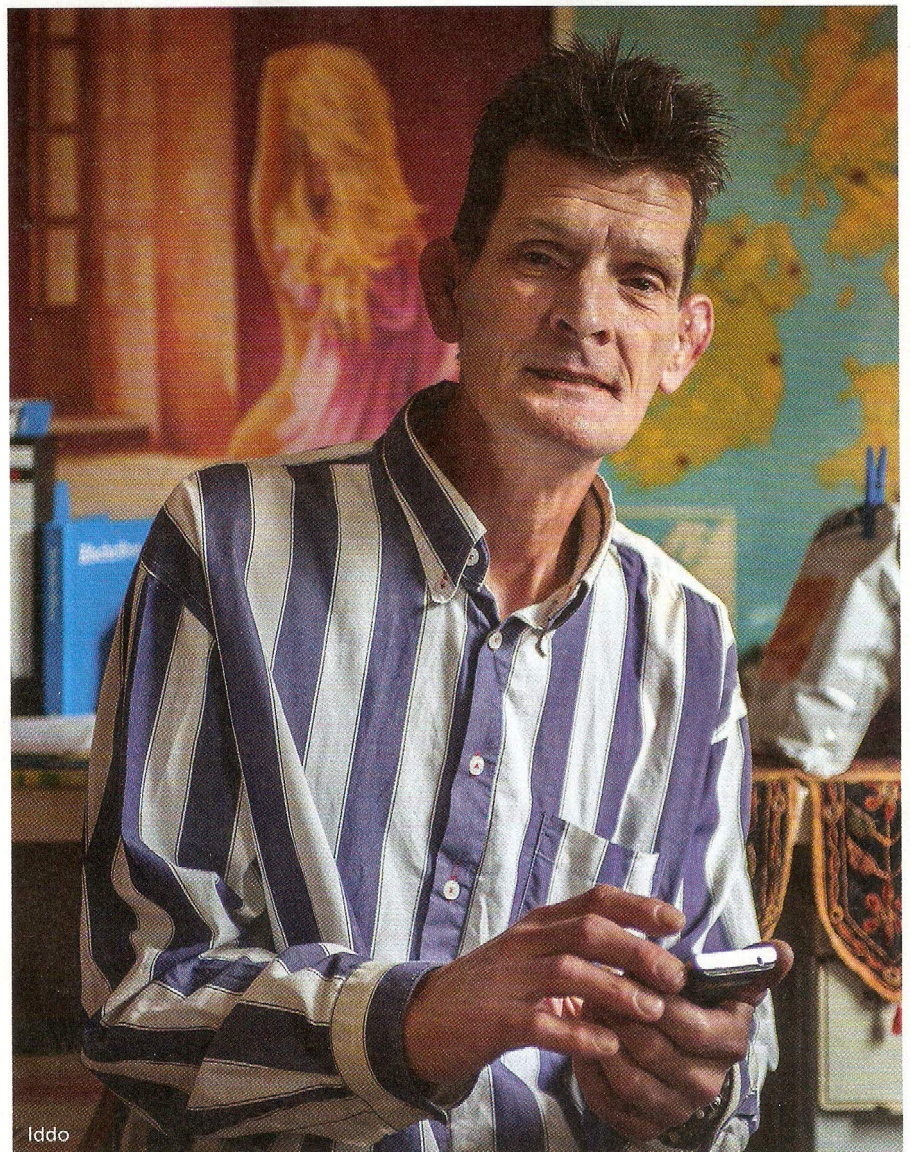
Iedere doorgewinterde (ex-)dakloze heeft verhalen over discriminerende bejegening, misschien juist wel van de kant van hulpverleners. 'Ze geven je het gevoel dat jij hen harder nodig hebt dan zij jou, dat ze een level hoger staan dan jij. Dat verschil voel je als klant en daar

Kemphaan

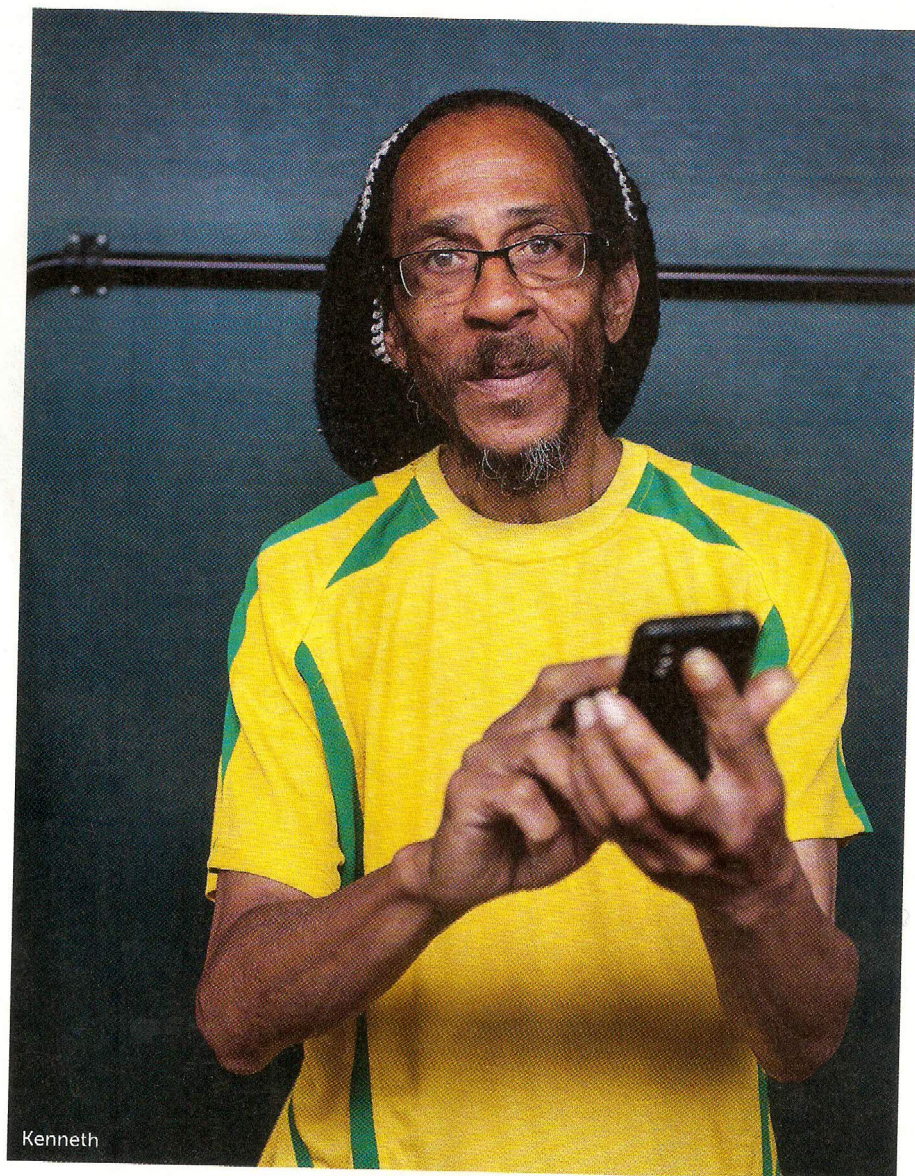
Straatvogels020 is inmiddels een hechte groep mensen die elkaar retweeten en steunen via Twitter. 'Maar er moet wel begeleiding op, het blijven kwetsbare mensen en ik heb ook pastorale verantwoording', zegt Luc Tanja. De meesten zijn op weg naar de duizend volgers, ze doen nieuwe vrienden op en krijgen uit allerlei onverwachte hoeken steun. 'De boodschap is dat dak- en thuislozen iets te bieden hebben aan de stad wat ertoe doet. En jij verrijkt jezelf door kennis te nemen van de verhalen op straat', aldus de enthousiaste straatpastor.

'Er blijken betrokken burgers te bestaan die graag contact met mij willen, ik vind het wel positief', zegt de ex-dakloze Iddo Kemp (@kemphaan050), die onlangs met lichte aarzeling in Groningen een smartphone aannam en nu al meer dan driehonderd volgers heeft. 'Ik drink regelmatig koffie bij Open Hof, een kerkelijke instelling, en toen ze me vroegen voor Straatvogels050 wilde ik graag iets terugdoen', vertelt hij. Zijn tweets leveren hem veel nieuwe contacten op. 'Laatst heb ik heel leuk contact gehad met Margreet. Ze reageerde en retweette me veel, we kwamen in gesprek op Twitter en gingen koffiedrinken in de Hema. Ze is ook al een keer op bezoek geweest.' Onlangs kreeg kemphaan050 er nog flink wat volgers bij door een groot interview met het *Dagblad van het Noorden*.

Iddo overleefde jarenlang verslaafd op straat, kickte volledig af en is volstrekt allergisch voor burgers die hem

Iddo

Kenneth

'Wij zijn absolute zorgmijders en daar zijn we trots op', zegt Els Keet even later in de oude conciërgeruimte. Samen met dak- en thuislozen richtte zij het nieuwe dagbestedingscentrum op, dat geheel steunt op de kracht van de eigen ervaring. Als directeur leidt ze nu de stichting.

Op de begane grond zijn overal mensen bezig, met timmeren, schaven, schilderen, vegen, fietsen repareren en glasnijden. 'Het twitterproject werd door onze klankbordgroep van dak- en thuislozen nogal sceptisch bekeken', vertelt Keet. 'We betwijfelden of twitteren helpt vooroordelen te verminderen. Je ziet ook dat de volgers vooral uit de maatschappelijke opvang komen. Jan met de pet, laat staan de gegoede burger, is nog steeds niet bereikt. Maar we gaan in ieder geval nog een half jaar door.'

De vijf Eindhovense straatvogels zijn 'afgevaardigd' door verschillende maatschappelijke organisaties. 'Misschien is dat ook wel de zwakke kant ervan, het ligt nu een beetje op z'n gat, mensen houden het niet vol', zegt de directeur, die ruiterslijk toegeeft dat ze zelf niet veel met sociale media opheeft. Ze kijkt met een schuin oog op haar smartphone. 'Met dit weer verwacht ik trouwens niet veel straatvogels hier.'

Meegaan met de tijd

'Goeiemorgen vogels, vandaag ben ik aan het mozaïeken', tweette Kenneth Doedel op 5 juni met een foto naar zijn Eindhovense collega-twitteraars. De doorgaans relaxte hulpverlener raakte

'Er blijken betrokken burgers te bestaan die graag contact met mij willen, ik vind het wel positief'

knap je op af', lezen we op de website van stichting Ervaring die Staat, de thuisbasis van @straatvogels040, die vlak buiten het centrum van Eindhoven gevestigd is.

Onder het afdak van een monumentale school, een bakstenen gebouw vol stijlvolle raampartijen met ijzeren sponningen, staat een groepje mannen in de stromende regen te roken. Een lange jongen met een muts trapt snel zijn sjekkie uit en loopt naar binnen.

onlangs dakloos, doordat hij zijn moeder jarenlang verzorgde en na haar dood in de schulden kwam. 'Ik ben vanaf de jaren zeventig zelf straathoekwerker geweest, er is maar weinig voor nodig om aan de andere kant terecht te komen', vertelt hij.

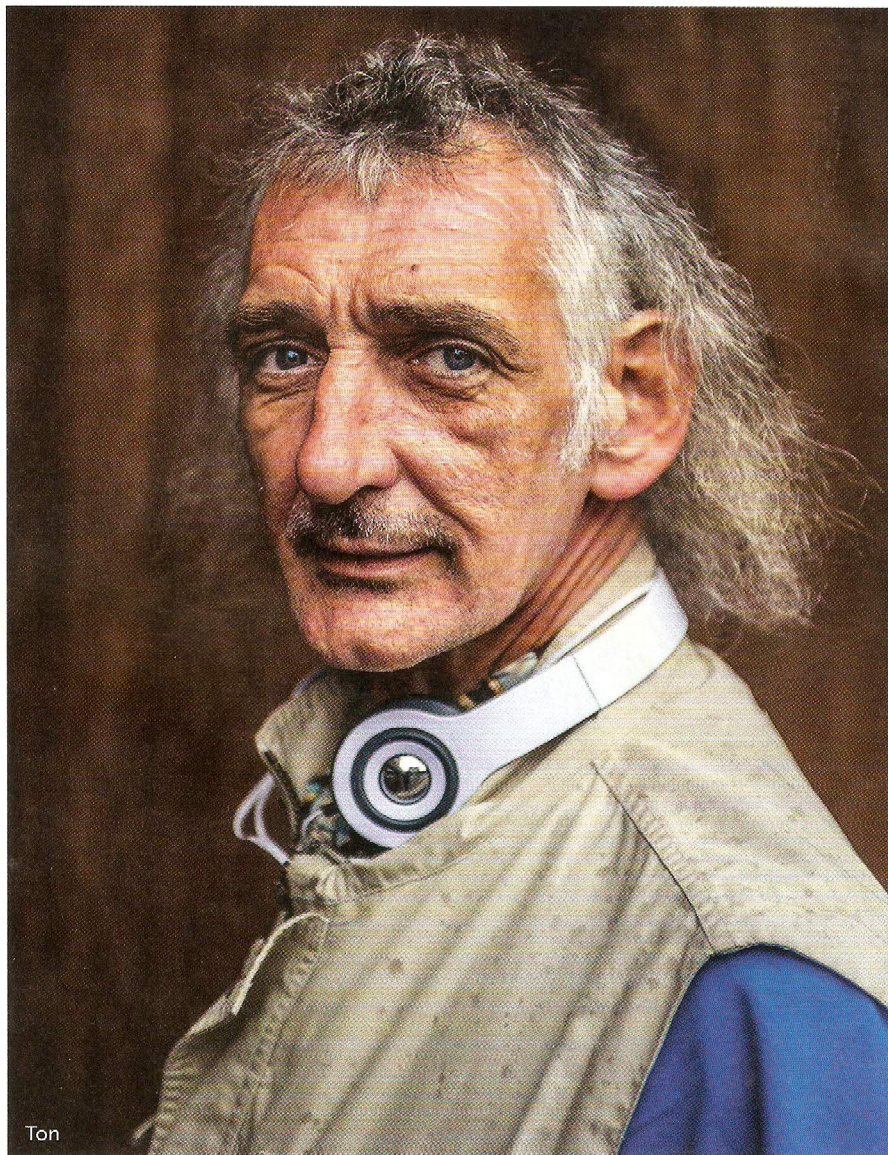
Kenneth (60) heeft inmiddels tweeëntveertig volgers, maar is pas drie maanden bezig en vindt het belangrijk dat het project doorgaat. 'Je moet meegaan met de tijd en je afstemmen op wat er gaande is, vooral in de politiek. Zeker als ervaringsdeskundigen moeten wij alert zijn op verandering, daar als team op inspelen en korte lijnen hebben. Da's belangrijk voor de subsidie. Eigenlijk zijn we een soort vakbond. En het is handig daarvoor een netwerk op te bouwen dat je kunt inschakelen.'

Hij probeert twee tot drie tweets per dag te versturen en maakt veel foto's. Tijdens het interview neemt hij met zijn smartphone een foto van de interviewer en de fotograaf, die hij ter plekke naar zijn collega's rondtweert. 'Bij de volgende vergadering moeten we maar betere afspraken maken', vindt hij. 'Dat we wat vaker bij elkaar komen bijvoorbeeld. Het zou echt zonde zijn om er nu mee op te houden.'

Zwerfpoëzie

Een grauwsliuier van regen onttrekt de buitenwijken van Nijmegen aan het zicht. Via privéberichten op Twitter maakten we afspraken met drie Straatvogels024. Een lange dunne man maakt zich op de afgesproken plek los van de natte betonnen gevel van een overheidsgebouw. 'Als ik er niet ben, kun je de portier naar mij vragen, iedereen kent mij', zei Ton (@Tstraatvogel024) via zijn mobiele telefoon. Fluwelen ogen, een dansende tred.

'M'n kleren zijn nog helemaal vochtig, ze waren doorweekt, ik haal straks droge als ik ga douchen in het sportcentrum.' Zijn lidmaatschap van dat centrum kost hem vijftig euro per maand, vertelt hij. Daarvoor maakt hij gebruik van alle faciliteiten, ook van een opbergkastje voor zijn spullen. Al anderhalf jaar rolt Ton (55) elke avond zijn slaapzak uit op een geheim plekje van het semi-openbare overheidsterrein. De portier van het hoofdgebouw en alle medewerkers en bezoekers zijn aan hem gewend, sterker nog: ze zijn dol op de vrolijke straatdichter, die met zijn lichte observaties hun bestaan verrijkt.

Ton

Zijn plek houden we geheim, zo spreken we af, want 'als de atmosfeer gaat broeien dan ben ik weer weg'. In de kantine op de tweede verdieping haalt hij een witte plastic tas tevoorschijn met een grote stapel kleine boekjes: 'Twee euro per stuk, voor een tientje mag je ze allemaal meenemen.' Zijn zwerfpoëzie mag er zijn. Hij bewaart zijn gedichten op een usb-stick en zet de mooie boekjes eigenhandig in elkaar voor de verkoop. Ook twittert hij af en toe een gedicht.

'Jáááá, wat hebben we daaraan?' vraagt hij op retorische toon. 'Eigenlijk is het een deceptie. Honderdduizenden volgers, dachten we, maar je moet er wel heel lang mee bezig zijn, of beroemd, om er wat van te maken. Maar we zijn wel doorgegaan.' Ton heeft zes-

tien volgers en volgt zelf maar vijf mensen. 'Als je er een hoop volgt, krijg je een hoop berichten binnen', zegt hij. 'Toch is het handig voor afspraken en contact met Het Kruispunt en met Iriszorg [de organisaties die Straatvogels024 sponsoren].'

Struinvogel

Ton haalt zijn smartphone tevoorschijn: 'Concreet heb ik in ieder geval een telefoon en beltegoed. Daar ben je wel snel doorheen als je een speelfilm kijkt.' 's Avonds kijkt hij in zijn slaapzak graag naar Hindoestaanse dansfilms. 'Verder ben ik veel met het hiernamaals bezig.' Dan laat hij de muziek uit zijn telefoon schallen, The Doors met 'Break On Through (To the Other Side)'. Inmiddels is zwerfjongere XXX gear-

riveerd, @struinvOgel024. De andere straatvogels hebben kritiek op haar, omdat ze vrijwel nooit meer verschijnt op hun maandelijksse bijeenkomsten. 'Ja, dat klopt', zegt zij, 'maar ik moest verhuizen en had het veel te druk.' Doetie kreeg haar telefoon omdat ze in de opvang voor dakloze jongeren zat. 'Het was een ideale kans, je kunt je eigen journalist zijn', vertelt ze opgewekt. 'Alleen namen de hulpverleners mij dat niet altijd in dank af.'

Ze twitterde in het begin een hele lijst met klachten, vooral over het opge-warmde eten in de opvang. 'Ik heb diabetes en in één jaar tijd waren mijn suikerwaarden gestegen van 7 tot 13 HBA-C', vertelt ze aan de fotograaf, die haar prima begrijpt omdat hij zelf ook moet prikken. Doetie schrijft niet alleen op Twitter, maar ook daarbuiten. 'Gedichten, en ik ben bezig met een roman. Ik heb nu een kamer en ben geen echte straatvogel meer. Misschien houdt het nu ook wel op. Maar het was een gezellig clubje. Iedereen wenste elkaar al tijd goeiemorgen. Helaas hield ik het niet goed vol, ook vanwege een kapotte telefoon en omdat ik ging verhuizen.'

Caravanengel

We nemen met moeite afscheid. Ton gaat zijn kleren drogen en de tengere Doetie stapt op haar wit-rose sport-

schoenen weer dapper de regen in, richting bus. Vastbesloten. En hartverscheurend alleen. We verlaten Nijmegen in zuidelijke richting. Vijftig kilometer verder rijden we de camping op waar Gerard knuffel engel (@caravanengel) ons opwacht. Zonder gebit, maar met een overweldigende uitstraling treedt hij ons tegemoet.

'Twitter is een nieuw medium, het werkt heel direct en persoonlijk. Daar moet je wel tegen kunnen'

Gerard – 'trotse #papa/ liefdevol/ eerlijk/ recht door zee/ lief/ tweeling/ op weg naar een mooie nieuwe toekomst/ #vertrouwen#geloof/ GEEN#STRAATLEVENMEER' – doet zijn twitternaam eer aan. Met gemiddeld twintig tweets per dag heeft hij inmiddels negenhonderd volgers gekregen, waaronder echte vrienden die hem op alle mogelijke manieren steunen. 'Van zakenmensen tot pastoors', zo beschrijft hij ze zelf.

'Voor wie kan ik een kaarsje opsteken, vraag ik soms, en daar komt heel veel respons op.' Hij toont de brandende kaarsjes via foto's op zijn account. Voor

zijn grote luxe stacaravan in het bos staat een degelijke, glanzende heren-fiets. Van een volger uit Rotterdam, zegt hij, en hij laat de treinkaartjes zien die hem zijn toegestuurd om de fiets op te halen. Voor zijn verjaardag vroeg hij in een privébericht om ansichtkaarten. Een hele stapel laat hij zien, in de mees-te zat ook nog een bankbiljet verstopt. De ex-wandelaar klaagt regelmatig over zijn financiële situatie. Met een daklozenuitkering moet hij ook al zijn vaste lasten betalen. 'Dat is niet te doen.'

Maar Gerard oefent geduld. Zijn tijd komt wel. Ondertussen fietst hij honderd kilometer op en neer naar Nijmegen om papier te gaan prikken. Ook verkoopt hij de gedichtenbundeltjes van zijn collega-streetvogel Ton. 'Ik ben bezig hem een beetje aan te sturen met zijn religieuze gedichten, dat die iets beter gaan lopen.' Tussen ons bezoek en de publicatie van dit verhaal tweette Gerard hartstochtelijk over zijn waarneming van de Nijmeegse Vierdaagse. En meelevend over de vliegtuigrash en de nationale rouw... Hij bracht daarbij ook de nodige nuances aan. Op 23 juli tweette hij nog: 'Mensen hou ook rekening met gevoelige mensen. Ik heb veel #respect voor #rouw. #Slachtoffers van #MH17 Maar die foto's hou die voor jouzelf.'